

Rajatutkimuksen maailmankonferenssi

Globalisaation myötä rajojen muutos ja uudenlaiset rajanylittävän kanssakäymisen muodot ovat kasvavan kiinnostuksen kohteena eri puolilla maailmaa. Kesäkuussa ensimmäistä kertaa eri maanosien rajatutkijoiden verkostot kokoontuivat Joensuussa ja Pietarissa ensimmäiseen alansa maailmankonferenssiin. Viimeaikaisten Ukrainan tapahtumien myötä konferenssin aihe ”Kylmän sodan jälkeiset rajat: globaalit trendit ja alueelliset vastaukset” nousi entistäkin ajankohtaisemmaksi. Konferenssiin osallistui yhteensä noin 450 tutkijaa 50 maasta.

Konferenssiin oli kutsuttu edustajia rajojen tutkimuksen globaaleista verkostoista ympäri maailmaa. Pääpuhujina siinä ovat alan kansainvälisesti tunnetuimmat tutkijat kuten rajatutkimuksen klassikoihin lukeutuva Yhdysvaltojen ja Meksikon raja-alueiden dynamiikkaa tutkinut professori Oscar Martinez (Arizonan yliopisto, USA), Afrikan rajojen tutkija professori Paul Nugent (Edinburghin yliopisto, Iso-Britannia), raja-alueiden kulttuuria ja taidetta tutkinut professori Anne-Laure Amilhat Szary (UJF-Grenoble-yliopisto, Ranska) ja Suomen rajatutkimuksen uranuurtaja professori Anssi Paasi (Oulun yliopisto). Venäläiseksi pääpuhujaksi konferenssiin oli kutsuttu muun muassa tilan sosiologiaa tutkinut Alexander F. Filippov, joka toimii professorina Venäjän tiedeakatemian sosiologian laitoksella ja Moscow Higher School of Economicsissa.

Yksi konferenssin loppupöytäselvitys on selvä. Uusien valtioiden perustaminen, alueelliset kiistat ja etniset konfliktit, maiden ra-

joille kansallista turvallisuutta edistämään pystytetyt turva-aidat eri puolilla maailmaa, sekä viimeaikainen tilanne Ukrainassa osoittavat, että kylmän sodan jälkeinen rajojen muutos ei pelkisty globalisaation ja Euroopan integraation edustamaan rajojen madaltumiseen. Vaikka globalisaatio vaikuttaa kaikkiin rajoihin, on sillä erilaisia rinnakkais- ja vastatendenssejä sekä alueellisia erityismuotoja, jotka nousevat merkityksellisiksi eri tavoin. Ukrainan ajankohtaisen tilanteen lisäksi tutkijat analysoivat konferenssissa Euroopan integraation ja EU:n rajoja koskevan politiikan vaikutuksia ja vastareaktioita, perinteisten kansainvälisen politiikan muuttuvia asetelmia sekä valtioiden tai ryhmien nimissä lausuttuja vaatimuksia. Konferenssi pyrki löytämään uusia tapoja ymmärtää nykypäivän geopolittisia, kansallisia ja alueellisia jakolinjoja, jotka nivoutuvat toisiinsa erilaisissa alueellisissa ja kansallisissa konflikteissa.

Keskeisiä aiheita olivat myös keskustelut rajojen kulttuurisesta tuottamisesta ja arkielämän vaikutuksista. Tarkasteltavina olivat esimerkiksi Afrikan rajojen kolonialismin jälkeinen perintö, raja-aitojen rakentamisen vaikutukset Yhdysvaltain ja Meksikon sekä Israelin ja Palestiinalaisalueiden välillä. Konferenssissa pohdittiin myös sellaisten uudenlaisten yhteisöjen ja tilojen syntyä, jotka eivät ole sidoksissa kansallisiin maantieteellisiin rajalinjoihin. Näitä ovat esimerkiksi Internetin synnyttämä yhteisöllisyys tai suurkaupunkien uudenlaiset vähemmistökulttuurit ja vaihtoehtoiset elämäntilanteet. Keskeisiä kysymyksiä olivat myös globaalit

talouden ja muuttoliikkeen kysymykset, mitkä määrittävät politiikan suuntaviivoja eri puolilla maailmaa.

Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimus oli konferenssissa hyvin edustettuna ja siellä järjestettiin useita muun muassa alueen historiaa, raja-alueiden taloudellista kehitystä ja rajat ylittävää yhteistyötä, etnisiä ja kansallisia identiteettejä, muuttoliikettä, kieli- ja kulttuuripolitiikkaa, rajat ylittävää ja alueellista integraatiota sekä turvallisuutta käsitteleviä työryhmiä. Venäjän ja sen raja-alueiden kulttuurisen ja taloudellisen vuorovaikutuksen ja turvallisuuden lisäksi työryhmissä käsiteltiin muun muassa Baltian ja Balkanin etnisiä ja kansallisia identiteettejä ja ryhmien välisiä suhteita, Euraasian maiden integraation näkymiä, Arktista politiikkaa sekä Keski-Aasiasta Venäjälle kohdistuvaa siirtolaisuutta.

Talven ja kevään aikana kärjistynyt kansainvälis-poliittisen tilanne sekä sen mahdolliset vaikutukset kansainvälisen konferenssin järjestämiseen Venäjällä toivat mukanaan haasteita sekä järjestäjille että eri puolilta maailmaa Suomen ja Venäjän raja-alueelle matkanneille osallistujille. Osa Pietariin kaavailuista sessioista jouduttiin Ukrainan tilanteen takia siirtämään Joensuuhun. Muutoin kuitenkin pelot laajamittaisesta boikotista tai Venäjän raja- ja turvallisuusviranomaisten epäasiallisesta toiminnasta osoittautuivat tällä kertaa turhiksi, vaikka konferenssin aihe voitiin halutessa tulkita varsin poliittiseksi ja vaikka tapahtumaan sisältyi siirtyminen bussilla Imatran kautta yli valtakunnan rajan Viipuriin ja edelleen Pietariin.

Voimmekin hyvillä mielin todeta, että päätös järjestää kan-

sainvälinen akateeminen kokous kahdessa maassa yhdessä paikallisten tieteellisten organisaatioiden kanssa – sekä niiden tueksi – oli mahdollisista riskeistä huolimatta oikea. Osanottajien palaute sekä konferenssin sisällöstä että järjestelyistä oli erinomaista ja se tarjosi erinomaisen paikan kuulla ajankohtaisista aiheista ja tutkimuksen eri virtauksista maailmalla.

Konferenssin järjestelyistä vastasi rajatutkimuksen kansainvälinen järjestö Association for Borderlands Studies (ABS) sekä Itä-Suomen yliopiston Venäjä- ja rajatutkimuskeskus VERA yhdessä Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimuksen seuran VIETS:n, Pietarin Eurooppalaisen yliopiston ja Riippumattoman sosiologisen tutkimuksen keskuksen kanssa. Lisäksi konferenssia tukivat Tie-

teellisten seurojen valtuuskunta, Euroopan tiedesäätiö, Euroopan raja-alueiden liitto AEBR, Afrikan rajojen tutkimuksen verkosto ABORNE, Joensuun yliopiston tukisäätiö, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto sekä Joensuun ja Imatran kaupungit.

Joni Virkkunen

Katja Lehtisaari Idäntutkimuksen uudeksi päätoimittajaksi

Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimuksen seuran hallitus on valinnut *Idäntutkimuksen* uudeksi päätoimittajaksi tutkijatohtori Katja Lehtisaaren. Hän aloittaa tehtävässä Markku Kangaspuron seuraajana numerosta 4/2014 alkaen.

Yhteiskuntatieteiden tohtori Katja Lehtisaari on tutkinut muun muassa Venäjän nykymediaa, eri-

tisesti sanoma- ja aikakauslehdistöä, sekä suomalaisen sanomalehdistön konvergenssikehitystä. Hänen vuonna 2009 valmistunut väitöskirjansa käsitteli venäläistä talousjournalismia.

Lehtisaari on aiemmin myös toiminut *Taloussanomien* lehden toimitussihteerinä. Nykyisin hän työskentelee tutkijatohtorina Helsingin yliopiston Aleksanteri-

instituutissa ja on mukana muun muassa Venäjän modernisaation valinnat -huippuyksikössä sekä syksyllä 2014 alkavassa median roolia Keski-Aasian kehityksessä tarkastelevassa Suomen Akatemian rahoittamassa tutkimusprojektissa. Hänet tavoittaa sähköpostilla katja.lehtisaari@helsinki.fi.